Інститут законодавчих передбачень і правової експертизи
Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України
Юридичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
Всеукраїнська громадська організація «Асоціація українських правників»
Львівський університет бізнесу та права
Педагогічний університет ім. Комісії народної освіти в Кракові (Польща)
Уманський державний педагогічний університет ім. Павла Тичини

СОЦІОЛОГІЯ ПРАВА

науково-практичний журнал

ISSN 2413-6433

№ 1-2 (24-25)
2018

Журнал опубліковано за сприяння Міжнародної благодійної організації «Асоціація милосердя «Еммануїл»

ЗМІСТ

ПИТАННЯ СОЦІОЛОГІЇ, ФІЛОСОФІЇ ТА ТЕОРІЇ ПРАВА.....3
Dobrodum O.V., Bokoch V.M. Religious organizations of Ukraine in the revolution of dignity3
Захарченко П.П. Уставні грамоти Великого князівства Литовського – чинні джерела середньовічного права на українських етнографічних територіях 8
Каркачова А.В. Державні гарантії захисту прав інвесторів в Україні 11
Кожьміньскі К.Є. Актуальні проблеми польського права 16
Князька Л.А. Сучасне представництво в судах та міжнародний досвід функціонування такого представництва 23
Литвин Н.А. Наукові підходи щодо визначення поняття інформаційних ресурсів в діяльності органів Державної фіскальної служби України 28
Рудніцькі Я.А. Польське приватне право в контексті західної традиції права.....35
Сердюк Н.А. Сучасні індикатори соціальної правової держави 41
Обривкіна О.М. Суб'єкти права соціального забезпечення в умовах євроінтеграції 46
Перетятко Г.В. Доброчесність як один із критеріїв допуску до суддівської діяльності (за матеріалами конкурсу на посаду судді Верховного Суду) 50

ТРИБУНА МОЛОДОГО ВЧЕНОГО.....63
Букалов О.П., Рудницьких М. І. Кримінологічна характеристика помилуваних осіб.....63

період. Розвиток суспільства проходив дещо в іншому форматі, ніж розвиток держави. Держава вдосконалювалася структурно, об'єктно, функціонально, а суспільство розвивалося інтелектуально на основі зростання інтелекту окремо взятих індивідуумів. Розвиток держави і суспільства – процеси, вбудовані один в одного, але разом з тим і розділені до певної межі.

Розвиток державної конструкції ускладнив механізм її функціонування, оскільки необхідно забезпечувати координацію взаємодії безлічі структур, таких як охорона здоров'я, освіта, соціальний захист, пенсійний фонд, використання природних ресурсів, екологія, сільське господарство, промисловість, економіка, фінанси, транспорт, міжнародна політика, та інших. Отже, у влади головною функцією – є функція управління, яка повинна забезпечувати скоординованість дій громадян, давати їм інформацію про поточний стан справ та прогнози спеціалістів щодо подальшого розвитку. Для прийняття правильних рішень, що сприяють розвитку суспільства, людина в системі державного управління повинна бути духовно вихованою, усвідомленою і з належною професійною освітою.

Таким чином, кожен вищезазначений стандарт вимагає ретельного дослідження, обговорення та закріплення у нашому законодавстві у відповідності до сучасного розвитку нашої держави, політики, співпраці як в середині держави так і за її межами на основі рівних, партнерських відносин, не забуваючи та не спростовуючи наші історичні коріння, продовжуючи тисячолітні традиції і звичаї державотворення, підтверджуючи наше право на самовизначення та підтримуючи національні інтереси в Україні.

Отже, механізми вирішення такої комплексної проблеми побудови соціальної правової екологічної держави вимагають комплексного підходу і комплексу взаємопов'язаних дій для її вирішення за участю кожного члена суспільства. А вирішення тільки однієї із зазначених проблеми не призведе до вирішення чи зникнення інших.

Список використаних джерел

1. Яковюк І.В. Виникнення та розвиток концепції соціальної держави// Вісн. Акад. прав. наук. – 2001. - №2(25). – 132 с.
2. Баяджиев Д. Идея правового государства и функционирование государства в условиях переходного периода // Вестник Московского университета. Сер.11. Право. – 1998. — № 6. – С.76-92.
3. Костицький В. В. Теорія розподілу влади: громадянське суспільство і держава в епоху глобалізації : [доповідь] / Василь Васильович Костицький ; Нац. акад. прав. наук, Київ. регіон. центр. – Київ : [б. в.], 2011. – 63 с. (Академічні читання ; вип. 18).
4. Вернадский В. И. Биосфера и ноосфера [Текст] / В. И. Вернадский. – М. : Айрис-пресс, 2007. – 574 с.
5. Сердюк Н. А. Норми права як інструмент формування соціальної держави // Норми права: соціологічні та філософські проблеми конституційної реформи: зб. наук. ст. за матеріалами Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 16 листопада 2015 р.: [матеріали доповідей і виступів] / Відп. за випуск В. В. Костицький. – Київ, Соціологія права. Науково-практичний журнал, 2015 № 3-4 (14-15). – С.215-220.
6. Сердюк Н. А. Проблеми реформування освіти і науки в процесі становлення соціальної держави в Україні // «Конституційні засади сучасного державотворення в Україні». Круглий стіл. (23 червня 2016 р.) [матеріали доповідей і виступів] / Національна академія правових наук // Соціологія права. Науково-практичний журнал, – Київ, 2016 № 1-2 (16-17). – С.132-138.

УДК 349.3:[364-22+364-4(477+4ЄС)

СУБ'ЄКТИ ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Обривкіна О.М., *кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права та процесу Навчально-наукового інституту права Національного університету державної фіскальної служби України*

Obryvkina O.M. SUBJECTS OF THE RIGHT OF SOCIAL SECURITY IN THE CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION

Анотація. *У статті досліджуються особливості правового статусу суб'єктів права соціального забезпечення та шляхи реформування соціального захисту населення в умовах євроінтеграції.*

Ключові слова. *Суб'єкти права соціального забезпечення, соціальний захист, соціальне забезпечення.*

Summary. *An important aspect of social security is the impact of the European Union. As a result of European integration, Ukraine must meet economic and social requirements of the European Union.*

Taking into account the peculiarities of legal status of subjects which receive social security, they are divided into individuals who acquire the right to social security in connection with the presence of social risk - general subjects of the right of social security, and individuals, whose right to social security is associated with the existence of special legal status - special subjects of the right of social security.

In the conditions of European integration, there were still positive changes in the reforming of social protection and some changes in the legal status of the subjects of the right of social protection.

Consequently, European integration itself has led to the reformation of social protection of the population and, accordingly, increase of the powers of the subjects of the social security law. It is in accordance with the standards of the Council of Europe and the European Union that social security is included in the system, which includes, besides social security (through social insurance), other forms of protection provided by the subject of the right of security, particularly the state social assistance as well as special and unique (additional) social protection for certain categories of population.

Keywords. *Subjects of the social security law, social protection and social security.*

Важливим аспектом у сфері соціального забезпечення є вплив Європейського Союзу. Внаслідок євроінтеграції Україна змушена відповідати економічним та соціальним вимогам Євросоюзу. Відповідно до цих зобов'язань і змінюється правовий статус суб'єктів права соціального забезпечення.

Завдяки зусиллям науковців, таких як В. С. Андреєв, Є. І. Астрахан, В. А. Ачаркан, А. Н. Єгоров, О. Д. Зайкін, М. Л. Захаров, Р. І. Іванова, О. І. Кульчицька, С. М. Синчук, В. А. Тарасова, Я. М. Фогель, Є. П. Яригіна сформована система знань про право соціального забезпечення.

Суб'єктом права соціального забезпечення повинна бути особа, наділена правоздатністю та галузевим правовим статусом. Правоздатність у сфері соціального забезпечення є складовою загальної правоздатності, яка належить до природних властивостей людини.

Суб'єкт права соціального забезпечення – це особа, яка з огляду на наявність галузевого правового статусу є носієм визначених законом прав і обов'язків у сфері соціального забезпечення. Правовими ознаками суб'єкта права є правоздатність і галузевий правовий статус. Правосуб'єктність громадян – це юридична здатність особи бути суб'єктом права. Основними елементами правосуб'єктності є: правоздатність, дієздатність та правовий статус (володіння конкретними правами та обов'язками). Правовий статус громадянина – це визнана Конституцією і законами сукупність його прав та обов'язків. Мова йде про різновиди суб'єктивного права окремих видів: право на отримання пенсії, право на вибір виду забезпечення, право на переведення з одного виду забезпечення на інший. Другу сторону цієї якості складають конкретні обов'язки громадян: дотримуватися встановлених правил, утримуватися від їх порушення. Правосуб'єктність юридичної особи, на відміну від правосуб'єктності фізичної особи, є спеціальною і виступає у вигляді компетенції, тобто сукупності прав, обов'язків і повноважень [1, с. 345].

Беручи до уваги особливості правового статусу суб'єктів, які отримують соціальне забезпечення, їх поділяють на осіб, які набувають право на соціальне забезпечення у зв'язку із наявністю соціального ризику, — загальні суб'єкти права соціального забезпечення, та осіб, право на соціальне забезпечення яких пов'язане з наявністю спеціального правового статусу, — спеціальні суб'єкти права соціального забезпечення.

До другої групи суб'єктів права соціального забезпечення, як уже зазначалось, належать суб'єкти, які забезпечують реалізацію особою належного їй права на соціальне забезпечення. У сфері соціального захисту ці суб'єкти виконують функції з надання соціального забезпечення або підтвердження юридичних фактів, які є підставою для його надання.

Суб'єктами, які надають соціальне забезпечення, є:

1) державні органи спеціальної компетенції;

2) соціальні страхові фонди;

3) спеціалізовані державні підприємства та установи.

До суб'єктів, які сприяють в отриманні соціального забезпечення, належать особи, які підтверджують наявність спеціального правового статусу (статусу ветерана війни, учасника бойових дій тощо) або які підтверджують юридичні факти, що є підставою виникнення права на соціальне забезпечення. Такими є органи медико-соціальної експертизи; комісії зі встановлення пенсій за особливі заслуги перед Україною; органи, які видають посвідчення, що підтверджують спеціальний галузевий правовий статус (посвідчення учасника бойових дій, посвідчення ветерана війни, посвідчення інваліда війни, посвідчення біженця, посвідчення учасника ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС і потерпілого внаслідок Чорнобильської катастрофи) тощо [1, с. 13].

Щодо виділення державного органу як суб’єкта права соціального забезпечення С. Н. Синчук зауважив, що суб’єктами права соціального забезпечення виступають такі державні органи: Міністерство соціальної політики України; Державна служба України з надзвичайних ситуацій; обласні і районні управління праці та соціального захисту населення; Фонд України соціального захисту інвалідів; органи державної служби зайнятості. Основною функцією кожного з цих органів є надання населенню в межах своєї компетенції різних видів соціального забезпечення. Головними з повноважень цих суб’єктів є їх обов’язки саме у сфері соціального забезпечення громадян. Найбільш відомим спеціально уповноваженим суб’єктом у сфері соціального забезпечення є Міністерство соціальної політики України. Його повноваження визначаються Положенням про Міністерство соціальної політики України. Міністерство соціальної політики України належить до так званих функціональних міністерств. Це означає, що сфера його діяльності визначається соціальною функцією держави, тобто цей орган має забезпечувати реалізацію та захист соціальних прав громадян [2, с. 55].

Варто погодитись з Є. П. Яригіною, яка зазначає: «Міністерство соціальної політики України розробило План заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом – з іншої сторони на 2014–2017 роки, який містить комплекс тактичних заходів, вжиття яких сприятиме посиленню соціального захисту, що включає: модернізацію системи соціального страхування з метою підвищення ефективності управління, вдосконалення механізму призначення страхових виплат, забезпечення фінансової стабільності фондів соціального страхування; профілактику й попередження підліткової злочинності, потрапляння у складні життєві обставини шляхом утворення й організації діяльності центрів соціальної підтримки дітей та сімей в адміністративно-територіальних одиницях України; вжиття заходів щодо посилення адресності надання пільг, тобто запровадження механізмів надання пільг окремим категоріям громадян за соціальною ознакою з урахуванням їх доходів; реалізацію пілотного проекту Світового банку «Модернізація системи соціальної підтримки населення» щодо залучення до зайнятості непрацюючих працездатних одержувачів допомоги малозабезпеченим сім’ям; вивчення й аналіз міжнародного досвіду (держав–членів ЄС) щодо запровадження методів вимірювання інвестиційного ризику, процесів управління ризиком і розподілу стратегічних активів, забезпечення фінансової стабільності пенсійної системи; опрацювання змін до законодавства задля вдосконалення сфери пенсійного забезпечення» [3, с. 158].

Значну роль у системі соціального захисту відіграють соціальні фонди, які поділяються на страхові і нестрахові соціальні фонди. До страхових соціальних фондів належать: Фонд соціального страхування України, Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. До державних нестрахових фондів передусім належить Пенсійний фонд України. Нині Пенсійний фонд України не є центральним органом виконавчої влади, бюджет Пенсійного фонду України затверджує Кабінет Міністрів України. Згідно із Законом «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» Пенсійний фонд України протягом п'яти років має бути перетворений у Пенсійний фонд, який набуде статусу неприбуткової самоврядної організації. Нестраховими державними фондами також є: Фонд соціального захисту інвалідів, Фонд для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення.

В умовах євроінтеграції відбулися все таки позитивні зрушення у реформуванні соціального захисту та зміни частково правового статусу суб'єктів права соціального захисту. А саме:

1. скорочення переліку соціальних виплат, відмова від надання тих видів допомоги, які не дають очікуваного соціального ефекту. Держава здійснює ряд виплат, що не призводять до підвищення матеріального добробуту громадян, але потребують значних обсягів фінансування;

замінити надання соціальних пільг на систему адресної соціальної допомоги, яка забезпечуватиме надання соціальної підтримки тим, хто її дійсно потребує, а також відбудеться економія значної частини державних коштів. Соціальні пільги є неефективним, оскільки значна частина їх отримувачів є далеко не бідними особами. Також нерівність між громадянами у праві користування пільгами, тому що деякі з них навіть не мають змоги фізично реалізувати своє право на пільги

2. удосконалити законодавство у сфері соціального захисту, скоротити кількість нормативно-правових актів, які регулюють цю сферу. Ухвалити декілька законів, які будуть визначати основний перелік соціальних послуг в державі, прозоро описуватимуть функції, цілі і напрями роботи відповідних інститутів;

3. зменшити монополізацію держави на ринку соціальних послуг, тобто поступово запроваджувати перехід громадян до недержавного соціального страхування, яке на сьогоднішній день є дуже поширеним і успішним у багатьох розвинених країнах Європи. Проведення пенсійної реформи з метою розширення мережі недержавних пенсійних фондів нарівні з основним державним. Це дозволить знизити навантаження на державний бюджет і виключити неефективні та непотрібні соціальні послуги для населення;

4. суттєвого вдосконалення потребує система міжбюджетних трансфертів на фінансування видатків у сфері соціального захисту та соціального забезпечення – більшу частину бюджетного фінансування слід спрямовувати на надання соціальних послуг у громадах, а не утримання громіздкої системи бюджетних установ стаціонарного типу, як це відбувається зараз;

5. запровадити систему штрафів для громадян, які користуються пільгами, що їм не належать. А також спростити систему адміністрування пільг та обліку категорій громадян, які мають право на отримання пільг для того, щоб зменшити велику кількість зловживань, які часто трапляються в органах соціального захисту [4].

Отже, підсумовуючи вище зазначене, можна дійти висновку, що саме євроінтеграція зумовила реформування соціального захисту населення та відповідно збільшення повноважень суб'єктів права соціального забезпечення. Саме за стандартами Ради Європи та Європейського союзу соціальне забезпечення віднесено до системи, яка включає, крім соціального забезпечення (через соціальне страхування) також інші форми захисту, які здійснює суб'єкт права забезпечення, зокрема, державну соціальну допомогу,

а також спеціальний і особливий (додатковий) соціальний захист для окремих категорій населення.

Список використаних джерел

1. Кульчицька О.І. Суб'єкти права соціального забезпечення України: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 / О. І. Кульчицька ; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 2007. – 20 с.
2. Синчук С. М. Теорія соціального ризику за правом соціального забезпечення / С. М. Синчук // Право України. – 2003. – №3. – С. 55–59.
3. Яригіна Є. П. Забезпечення стабільності системи соціального захисту України в умовах євроінтеграції. Актуальні проблеми соціального права в умовах євроінтеграці : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 90-річчю проф. І. М. Сироти (м. Одеса, 31 жовт. 2017 р.). Одеса: Фенікс, 2017. С. 158–162.
4. Соціальний захист населення в контексті надання соціальних допомог: сучасний стан і пріоритети// Шаманська Н. – Галицький економічний вісник. – 2017. – №2 (41). – с.43-48.

ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ОДИН ІЗ КРИТЕРІЇВ ДОПУСКУ ДО СУДДІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ КОНКУРСУ НА ПОСАДУ СУДДІ ВЕРХОВНОГО СУДУ)

Перетятко Г.В., юрист

Peretyatko G.V. HONESTY AND INTEGRITY AS A CRITERION FOR JUDICIAL PRACTICE (BASED ON THE MATERIALS OF THE COMPETITION FOR THE POSITION OF THE SUPREME COURT JUDGE)

Анотація. *Проаналізовано наукові підходи та правові норми щодо визначення змісту термінопоняття «доброчесність» крізь призму судової реформи в Україні. Виявлено недоліки нормативно-правового регламентування оцінки відповідності судді (кандидата на посаду судді) критерію доброчесності. Детально вивчено та проаналізовано діяльність громадської структури, створеної з метою сприяння Вищій кваліфікаційній комісії суддів України у встановленні відповідності кандидата на посаду судді критеріям професійної етики та доброчесності задля кваліфікаційного оцінювання – Громадської Ради Доброчесності. Висловлено рекомендації стосовно підсилення гласності, об'єктивності та прозорості діяльність ГРД, а також надано оцінку впровадження новацій у проведення конкурсу на посаду судді Верховного Суду.*

There have been analysed scientific approaches and legal norms concerning the definition of the notion "honesty and integrity" within the context of judicial reform in Ukraine. In particular, there have been determined the key components of this notion, as well as there have been identified the shortcomings of statutory regulation of the evaluation of a judge's suitability (a candidate for the position of a judge) in terms of honesty and integrity. Besides, there have been found out the duplication of the evaluation indicators concerning such domains as social competence, professional ethics and integrity, which are determined by Regulation No. 143/зп-16 on rules and procedures of qualification assessment, eligibility indices and setting of these criteria, approved by the decision of the High Judicial Qualifications Commission of Ukraine dated 03.11.2016. There has been considered the notions of "honesty and integrity" and "professional ethics" within the context of evaluation of eligibility of a judge (a candidate for the position of judge).

There has been conducted the review of the legislation in terms of setting "honesty and integrity" as the principles of public regulation and the requirement for candidates pursuing a number of other public positions (apart from the positions of judges).

There has been studied and analysed the activity of the civil structure (Public Integrity Council) aiming at facilitating of eligibility of the candidates for the positions of judges in terms of professional ethics and honesty and integrity for the purposes of qualification assessment. There have been provided recommendations concerning improvement of publicity, objectivity and transparency. Besides, there have been expressed certain remarks concerning the justifications in regard to certain decisions provided by the Public Integrity Council, the discrepancies in terms of conducted revisions of certain candidates for the position of the Supreme Court judge, as well as completeness and methods of checking records about a candidate.

There has been provided assessment of implementing the innovations concerning conducting the competition for the position of the Supreme Court judge. There have been expressed the insights concerning the role

Науково–практичний журнал «Соціологія права» внесено до переліку наукових фахових видань України, у яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобутя наукових ступенів доктора і кандидата наук у галузі «Юридичні науки» Наказ МОН України № 793 від 04.07.14р.

Реєстраційне свідоцтво КВ № 18116-6916Р видане Міністерством юстиції України 07.09.2011.

Інститут законодавчих передбачень і правової експертизи. 01034, м. Київ, вул. Паторжинського, 4, оф. 8, тел./факс 278-50-12

Підписано до друку 02.07.2018
Формат 60*84/8. Наклад 100пр.

Видавець і виготовлювач – «Видавниций дім»АртЕк»
вул. Оленівська, 8, м. Київ, Україна 04080
Тел./факс (044)426 19 62
Тел.: (067) 440-11-37
e-mai:l ph-artec@ukr.net
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції
Серія ДК №4779 від 15.10.2014 р